

06.09.2023

Група №26

Урок№2

Тема уроку: Правила перенесення слів із рядка в рядок. Правила графічних скорочень слів

Мета уроку: поглиблювати знання учнів про складоподіл, повторити правила переносу слів із рядка в рядок; вдосконалювати вміння правильно скорочувати слова, ділити на склади та переносити з рядка в рядок; розвивати пам'ять, увагу, орфографічну пильність; виховувати наполегливість, старанність.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте §39-40 (ст.117-121) у базовому підручнику: Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2018. – 208 с.

2. ПРИГАДАЙМО.

Що таке склад слова?

Як ділимо слова на склади?

Частини слів з рядка в рядок переносимо за складами. Наприклад: ком-байн, ко-ло-дязь. При цьому потрібно дотримуватися викладених нижче правил.

Правила перенесення

Одну букву не залишаємо в попередньому рядку і не переносимо в наступний

Приклади:

Не можна розривати буквосполучення дж, дз, якщо вони позначають один звук - [дж], [дз] або [дз']

Знак м'якшення й апостроф залишаємо біля попередньої букви

роз'-яснити, шість-ма

Не можна відривати одну букву від префікса й початкову букву від кореня

При переносі складних слів не можна залишати в попередньому рядку букви другої частини слова, якщо вони не становлять складу

Не можна розривати буквосполуки йо, ьо

Не можна відривати скорочення від слів, яких вони стосуються

ра-йон, давньо-го

2012 р., 5 кг,

Т. Г. Шевченко

3.Зверніть увагу!

У решті випадків, які не підходять під викладені вище правила, можна довільно переносити слова за складами. Наприклад: Дні про й Дніпро; сестра й сест-ра; суспіль-ство й суспільст-во, зем-ля і зе-мля; жит-тя і жи-ття.

Спишіть слова, позначаючи можливі місця переносу.

Район, смартфон, надзвичайний, підземний, пів'ящика, суспільство, Дніпро, колосся, далекосхідний, восьмигранний, знайомий, польовий, зненацька, узагальнений, естетичний, комп'ютер.

Визначте, у яких словах неправильно позначено місце можливого переносу. Випишіть ці слова й виправте помилки.

Погод-жувати, пі-дзеленити, се-стрин, перед-умати, гор-дістю, навколосвітній, перево-джу, сон-ний, зад-зеркалля, куль-овий, новов-ведення, Десна, коха-ння, північнос-хідний.

Найпоширеніші загальноприйняті графічні скорочення

акад. - академік

м - метр

вул. вулиця.

м. місто

гр. - громадянин

напр. - наприклад

грн — гривня

н. е. - нашої ери

див. - дивись

№ пор. - номер порядковий

ім. — імені

о. - острів

і т. д. - і так далі

обл. - область

і т. ін. - і таке інше

оз. - озеро

і под. - і подібне

пор. - порівняйте

кв. - квартира

проф. - професор

р-н - район

т. - том

р. - рік, річка

т - тонна

рр. - роки

тт. - томи

с. - село; сторінка

у. о. - умовна одиниця

ст. - сторіччя; стаття (закону)

ч. - частина (статті закону)

Правила скорочення

Графічні скорочення слів (крім стандартних скорочених значень метричних мір: м - метр тощо) пишемо з крапками на місці скорочення. При цьому

зберігаємо написання великих та малих літер і дефісів, як і в повних назвах.
Наприклад: півн.-сх. (північно-східний), Півн. крим. канал
(Північнокримський канал).

Слова не скорочуються на букву, що позначає голосний звук, якщо вона не початкова в слові, і на ь.

Наприклад, слово селянський може бути скорочене: сел., селян., селянськ.

Інші написання

Існують так звані дефісні скорочення: р-н (район), вид-во (видавництво), л-ра (література), к-сть (кількість).

Через скісну риску пишемо скорочення а/с (абонентська скринька), в/ч (військова частина).

4.Зверніть увагу!

Скорочення кг, см, млн, т (тонна), грн (гривня), год (година) тощо пишемо без крапки. Скорочення тис. (тисяча) пишемо з крапкою.

Запишіть слова (сполучення), використовуючи графічні сполучення.

Білоцерківський район, озеро Світязь, місто Дніпро, 1970 рік, 2015- 2018 роки, південно-західний, північно-східний, громадянин Коваленко, 6 кілограм, 8 мільйонів, абонентська скринька, сторінка 25, наприклад, видавництво, академік Борис Патон, Північнокримський канал, стаття 3 Конституції України, 90 гривень, річка Тиса, університет імені М. Коцюбинського, ХХІ сторіччя, і подібне, селянський.

Ситуація

Уявіть, що до вас звернулися з проханням допомогти надрукувати заяву до органів соціального забезпечення. У документі необхідно зазначити адресу заявника. Запишіть подану нижче адресу, використовуючи загальноприйняті графічні скорочення.

вулиця Паркова, 28, квартира 2,

село Лукашівка,

Липовецький район,

Вінницька область

5. Спишіть речення, замінюючи виділені слова графічними скороченнями.

1. Місто Рівне розташовано на річці Устьє. 2. Залишок на картковому рахунку - 94 гривні 70 копійок. 3. Відповідно до частини 3 статті 6 Закону України «Про загальну середню освіту», заклади освіти зобов'язані оприлюднювати фінансовий звіт. 4. Софійський собор побудовано у 20-30-ті роки XI століття. 5. Сьогорічний урожай зернових становить 32 мільйони тонн. 6. До Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого, що в Харкові, завітав професор Ломаченко.

6. Виконайте тестові завдання.

1. Правильно позначено місце переносу у слові

А довгож-даний

Б вищез-гаданий

В давньог-рецький

Г південно-східний

2. Правильно позначено можливі місця переносу в обох словах рядка

А на-крити, від-звучати

Б ка-стинг, зна-йомий

В без-межжя, ход-жу

Г ша-хтар, Мін-'юст

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.